

Konstitutionsutskottets betänkande 2025/26:KU7

Sekretess i vissa ärenden om strategiska nettonollprojekt

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändring i offentlighets- och sekretesslagen.

Förslaget innebär att sekretess ska gälla för statliga myndigheter i ärenden om erkännande av projekt som strategiska nettonollprojekt enligt EU-förordningen om nettonollindustrin och i ärenden om upphävande av sådana erkännanden. Sekretessen ska gälla till skydd för uppgifter om enskilda affärs- eller driftförhållanden, om det kan leda till skada för den enskilde om uppgifterna röjs. Beslut i ärenden omfattas inte av sekretessen.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 december 2025.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns två reservationer (SD).

Behandlade förslag

Proposition 2024/25:199 Sekretess i vissa ärenden om strategiska nettonollprojekt.

Fyra yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

Utskottets överväganden.....5

 Sekretess i vissa ärenden om strategiska nettonollprojekt5

Reservationer10

 1. Lagstiftningens framtida utformning, punkt 2 (SD)10

 2. Oberoende granskning av strategiska nettonollprojekt, punkt 3 (SD) ..10

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag12

 Propositionen12

 Följdmotionerna12

Bilaga 2

Regeringens lagförslag13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2024/25:199 och avslår motion

2025/26:215 av Elsa Widding (-).

2. Lagstiftningens framtida utformning

Riksdagen avslår motion

2025/26:212 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (SD)

3. Oberoende granskning av strategiska nettonollprojekt

Riksdagen avslår motion

2025/26:212 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 2 (SD)

Stockholm den 16 oktober 2025

På konstitutionsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Mats Green (M), Michael Rubbestad (SD), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Ulrik Nilsson (M), Per-Arne Håkansson (S), Mauricio Rojas (L), Amalia Rud Stenlöf (S), Susanne Nordström (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Muharrem Demirok (C), Lars Englund (M), Jan Riise (MP), Lars Johnsson (M) och Peter Hedberg (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2024/25:199 Sekretess i vissa ärenden om strategiska nettonollprojekt. Ärendets beredning fram till dess att regeringen beslutade om propositionen framgår av propositionens avsnitt Ärendet och dess beredning.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Sekretess i vissa ärenden om strategiska nettonollprojekt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i offentlighets- och sekretesslagen. Förslaget innebär att sekretess ska gälla i ärenden hos en statlig myndighet om erkännande av projekt som strategiska nettonollprojekt och i ärenden om upphävande av sådana erkännanden, för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. Därmed avslår riksdagen ett motionsyrkande om att avslå propositionen.

Vidare avslår riksdagen motionsyrkanden om lagstiftningens framtida utformning och om en oberoende granskning av strategiska nettonollprojekt.

Jämför reservation 1 (SD) och 2 (SD).

Bakgrund och gällande rätt

EU-förordningen om nettonollindustrin

EU-förordningen om nettonollindustrin¹ är en del av EU:s industriplan för den gröna given. Det allmänna målet med förordningen är att förbättra den inre marknadens funktion genom att inrätta en ram för att säkra unionens tillgång till en trygg och hållbar försörjning av s.k. nettonollteknik. Med nettonollteknik avses teknik som behövs för att uppnå klimatneutralitet, t.ex. solpaneler, vindturbiner, värmepumpar, batterier, elektrolysanläggningar och kärnteknik, och viktiga komponenter i sådan teknik, såsom solceller eller blad på vindturbiner.

Ett strategiskt nettonollprojekt är ett projekt för tillverkning av nettonollteknik som är avgörande för att förbättra och stärka motståndskraften och oberoendet hos EU:s nettonollindustri. Det kan också vara ett projekt för tillverkning av koldioxidvärdekedjor som omfattar avskiljning, transport och lagring och som syftar till att påskynda utvecklingen av industriella lösningar för koldioxidhantering som industrin kan använda för att fasa ut fossila bränslen i sin verksamhet.

Förordningen om nettonollindustrin innehåller kriterier för när ett projekt ska erkännas som ett strategiskt nettonollprojekt. En projektägare som vill få

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1735 av den 13 juni 2024 om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknik och om ändring av förordning (EU) 2018/1724.

sitt projekt erkänt som ett strategiskt nettonollprojekt måste ansöka om detta hos den berörda medlemsstaten. Regeringen har gett Tillväxtverket och Sveriges geologiska undersökning i uppdrag att vara behöriga myndigheter för erkännanden av nettonollprojekt som strategiska nettonollprojekt enligt förordningen. Ett erkännande av ett projekt som strategiskt nettonollprojekt får enligt förordningen upphävas om projektet har genomgått betydande ändringar eller inte längre uppfyller urvalskriterierna eller om erkännandet byggde på en ansökan som innehöll felaktiga uppgifter.

Ett projekt som erkänns som ett strategiskt nettonollprojekt har enligt förordningen en prioritetsstatus. Projektet ska anses vara av allmänintresse och kan i förhållande till den miljöpåverkan eller de miljöskyldigheter som avses i vissa artiklar i ett antal andra EU-rättsakter anses vara av ett allt överskuggande allmänintresse och till gagn för allmän hälsa och säkerhet. Vidare gäller kortare tidsfrister för tillståndsprocessen för strategiska nettonollprojekt än för andra nettonollprojekt. Projektägaren till ett strategiskt nettonollprojekt har därutöver rätt att begära att den s.k. plattformen för nettonoll-Europa, som inrättas genom förordningen, för diskussioner och ger råd om hur finansieringen av projektet kan slutföras.

I förordningen finns bestämmelser om behandling av konfidentiella uppgifter. Enligt dessa ska uppgifter som tas emot till följd av tillämpningen av förordningen användas enbart för det ändamål för vilket de begärts. Medlemsstaterna och kommissionen ska säkerställa skyddet av handels- och affärshemligheter och andra känsliga, konfidentiella och säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter som mottagits och behandlats vid tillämpningen av förordningen, i enlighet med unionsrätten och relevant nationell rätt. Vidare följer det av bestämmelserna att kommissionen och de nationella myndigheterna, deras tjänstemän, anställda och andra personer som arbetar under dessa myndigheters tillsyn ska säkerställa att de uppgifter som de inhämtar vid utförandet av sina uppgifter och sin verksamhet behandlas konfidentiellt i enlighet med relevant unionsrätt eller nationell rätt.

Offentlighet och sekretess

Enligt 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (TF) har var och en rätt att ta del av allmänna handlingar. En handling är allmän om den förvaras hos en myndighet och enligt 2 kap. 9 eller 10 § TF anses inkommen till eller upprättad hos en myndighet (2 kap. 4 § TF). Rätten att ta del av allmänna handlingar får enligt 2 kap. 2 § första stycket TF begränsas endast om det krävs med hänsyn till vissa intressen, bl.a. skyddet för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden. Av andra stycket följer att en sådan begränsning ska anges noga i en bestämmelse i en särskild lag eller, om det anses lämpligare i ett visst fall, i en annan lag som den särskilda lagen hänvisar till. Den särskilda lag som avses i 2 kap. 2 § andra stycket TF är offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

När det övervägs att införa en ny sekretessbestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen ska det alltid göras en avvägning mellan sekretessintresset och insynsintresset (se prop. 1979/80:2 del A s. 75 och 76). När skälen för att införa en sekretessbestämmelse anses väga tyngre än insynsintresset kommer avvägningen mellan skyddsintresset och allmänhetens intresse av insyn normalt till uttryck genom att sekretessbestämmelsen förses med ett skaderekvisit. Skaderekvisitet säkerställer att inte mer sekretess åstadkoms än vad som är nödvändigt för att skydda det intresse som föranlett bestämmelsen.

Propositionen

Regeringen föreslår att sekretess ska gälla i ärenden hos en statlig myndighet om erkännande av projekt som strategiska nettonollprojekt och i ärenden om upphävande av sådana erkännanden, för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. Sekretessen ska inte gälla för beslut i ärenden. För uppgifter i en allmän handling ska sekretessen gälla i högst 20 år.

Regeringen framhåller att en projektägare som vill få sitt projekt erkänt som ett strategiskt nettonollprojekt behöver till den ansvariga myndigheten ge in underlag som visar att relevant urvalskriterium är uppfyllt. De uppgifter som ska ingå i en ansökan om erkännande kan vara av mycket känslig natur för projektägaren. Ett offentliggörande av sådana uppgifter kan enligt regeringen leda till ekonomisk skada för projektägaren, inte minst om ett konkurrerande företag tar del av uppgifterna. Om sådana känsliga uppgifter inte kan skyddas från att bli offentliga, kan det därför väntas ha en starkt avhållande effekt på projektägars vilja att ansöka om erkännande. Mot denna bakgrund och med beaktande av syftet med förordningen – att säkra unionens tillgång till en trygg och hållbar försörjning av nettonollteknik – anser regeringen att det finns ett behov av sekretess för uppgifter om enskildas affärs- och driftförhållanden i ärenden om erkännande av projekt som strategiska nettonollprojekt och ärenden om upphävande av sådana erkännanden. Sekretessbehovet för uppgifter i ärenden om att upphäva ett erkännande har sin grund i att det även i ett sådant ärende kan förekomma uppgifter av samma slag som behöver ges in i ett ärende om erkännande.

Regeringen bedömer att förordningen kräver att det av ett erkännandebeslut ska gå att utläsa skälen för bedömningen att projektet uppfyller, eller inte uppfyller, relevant urvalskriterium och om ansökan i förekommande fall i övrigt uppfyller de aktuella kraven. Denna motiveringsskyldighet bör dock enligt regeringen inte förstås på så sätt att myndigheten ingående måste redogöra för sakförhållandena i ärendet eller för hur dessa har bedömts. Skälen bör dock presenteras på ett sådant sätt att de blir begripliga för den enskilde. Regeringen bedömer inte att motiveringsskyldigheten innebär att det i beslutet behöver redogöras för sådana skyddsvärda uppgifter om enskildas affärs- och driftförhållanden som bör omfattas av sekretess. Några sådana uppgifter bör inte heller behöva förekomma i handläggningsbeslut som inte innebär att

ärendet avgörs. Mot denna bakgrund och med hänsyn till insynsintresset föreslår regeringen att den nya sekretessbestämmelsen inte ska omfatta beslut i ärenden.

Regeringen anför vidare att sekretessbehovet alltid måste vägas mot insynsintresset, vilket i det aktuella fallet främst bedöms bestå i allmänhetens möjlighet att granska vilka projekt som erkänns och vilka omständigheter som legat till grund för sådana beslut. Mot insynsintresset står de enskilda projektägarnas behov av att kunna ansöka om erkännande av sina projekt utan att riskera ekonomisk skada. Därutöver behöver det enligt regeringen vägas in att den avhållande effekt som avsaknaden av en sekretessbestämmelse har på projektägare kan leda till att färre strategiska nettonollprojekt genomförs i Sverige. Vid en samlad bedömning anser regeringen att behovet av sekretess för uppgifter om affärs- och driftförhållanden i ärenden om strategiska nettonollprojekt väger tyngre än insynsintresset. Regeringen framhåller att förslaget innebär att det ska gälla ett rakt skaderekvisit och att utgångspunkten därmed är att uppgifterna är offentliga och att sekretess endast gäller om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. Vidare omfattas beslut i ärenden inte av sekretessen. Därmed säkerställs enligt regeringen transparens i beslutsprocessen och balans mellan insynsintresset och sekretessbehovet.

När det gäller sekretesstiden anges det i propositionen att sekretess till skydd för enskildas affärs- eller driftförhållanden ofta gäller i högst 20 år. Regeringen anser inte att det finns anledning att göra avsteg från denna tidsgräns. Den tystnadsplikt som följer av den nya bestämmelsen föreslås inte ha företräde framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter.

Den föreslagna lagändringen tillgodoser enligt regeringen att konfidentiella uppgifter får det skydd som föreskrivs i förordningen.

Ikraftträdande

Regeringen föreslår att lagändringen ska träda i kraft den 1 december 2025.

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:212 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att sekretessbestämmelserna bör avgränsas till att endast gälla affärskritiska uppgifter. Motionärerna framhåller att förordningen om nettonollindustrin ställer krav på konfidentialitet för affärshemligheter, men inte på att samtliga uppgifter i ett ärende ska omfattas. Enligt motionärerna bör sekretessen i stället avgränsas till att gälla exempelvis tekniska specifikationer, känsliga leverantörskedjor och produktionskapacitet. Uppgifter av relevans för demokratisk kontroll, såsom finansiella upplägg, riskbedömningar och offentligt stöd bör enligt motionärerna vara tillgängliga för insyn.

I samma motion yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att sekretesstiden borde vara kortare än 20 år. Motionärerna framhåller att förordningen

inte ställer några krav på sekretesstidens längd och menar att en kortare tidsfrist än 20 år är nödvändig för att säkerställa reell transparens.

Vidare föreslår motionärerna i samma motion yrkande 3 ett tillkännagivande om att säkerställa oberoende granskning av strategiska nettonollprojekt. En sådan granskning skulle enligt motionärerna kunna ske t.ex. genom Riksrevisionen, någon annan myndighet eller en särskild tillsynsmekanism. Centralt för motionärerna är att den granskande instansen ges full tillgång till samtliga relevanta handlingar och kan redovisa sina granskningar på ett sätt som både skyddar affärshemligheter och upprätthåller offentlighetsprincipen. Detta är enligt motionärerna avgörande för att motverka risken för korruption och för att säkerställa att investeringar används effektivt och ansvarsfullt.

I motion 2025/26:215 av Elsa Widding (-) yrkas avslag på propositionen. Enligt motionären innebär lagförslaget inskränkning av offentlighetsprincipen ett demokratiskt problem. Om investeringar med gemensamma medel ska skyddas mot offentlig insyn öppnas enligt motionären möjligheter för korruption och maktmissbruk.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens bedömning av behovet av en ny sekretessbestämmelse och de avvägningar som görs i propositionen mellan insynsintresset och sekretessbehovet. Förslaget innebär att sekretess ska gälla för statliga myndigheter i ärenden om erkännande av projekt som strategiska nettonollprojekt och i ärenden om upphävande av sådana erkännanden. Sekretessen ska gälla till skydd för uppgifter om enskilda affärs- eller driftförhållanden, om det kan leda till skada för den enskilde om uppgifterna röjs. Beslut i ärenden omfattas inte av sekretessen. Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen bör anta regeringens lagförslag och avslå motion 2025/26:215 (-).

Utskottet övergår nu till att behandla de motionsyrkanden som innehåller förslag om tillkännagivanden i frågor som ansluter till lagförslagen. När det gäller utformningen av den föreslagna bestämmelsen delar utskottet regeringens avvägningar och avstyrker därmed motion 2025/26:212 (SD) yrkandena 1 och 2. Utskottet ser inte heller skäl att ställa sig bakom något tillkännagivande om en oberoende granskning av strategiska nettonollprojekt och avstyrker därmed motion 2025/26:212 (SD) yrkande 3.

Reservationer

1. Lagstiftningens framtida utformning, punkt 2 (SD)

av Michael Rubbestad (SD) och Fredrik Lindahl (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:212 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Utformningen av regeringens förslag riskerar att kraftigt inskränka offentlighetsprincipen och därigenom försvåra insyn, ansvarsutkrävande och förebyggande av korruption. Förordningen om nettonollindustrin ställer krav på konfidentialitet för affärshemligheter, men den föreskriver varken en 20-årig sekretess eller att samtliga uppgifter i ett ärende ska omfattas. Regeringen har således överimplementerat EU:s krav genom att föreslå en långt mer omfattande och långvarig sekretess än vad förordningen faktiskt kräver. Vi menar att sekretessen i stället bör avgränsas till att endast gälla de mest affärskritiska uppgifterna, exempelvis tekniska specifikationer, känsliga leverantörskedjor och produktionskapacitet. Uppgifter av relevans för demokratisk kontroll, såsom finansiella upplägg, riskbedömningar och offentligt stöd, bör vara tillgängliga för insyn. En kortare sekretessperiod än 20 år är också nödvändig för att säkerställa reell transparens.

2. Oberoende granskning av strategiska nettonollprojekt, punkt 3 (SD)

av Michael Rubbestad (SD) och Fredrik Lindahl (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:212 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Det är angeläget att regeringen säkerställer att det finns särskilda mekanismer för oberoende granskning av strategiska nettonollprojekt. En sådan granskning skulle exempelvis kunna ske genom Riksrevisionen, inom ramen för dess självständiga uppdrag, eller genom andra organ såsom Ekonomistyrningsverket, Upphandlingsmyndigheten eller en särskild tillsynsmekanism. Centralt är att den granskande instansen ges full tillgång till samtliga relevanta handlingar och kan redovisa sina granskningar på ett sätt som både skyddar affärshemligheter och upprätthåller offentlighetsprincipen. Detta är avgörande för att motverka risken för korruption och för att säkerställa att miljardinvesteringar i den gröna omställningen används effektivt och ansvarsfullt.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2024/25:199 Sekretess i vissa ärenden om strategiska nettonollprojekt:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Följdmotionerna

2025/26:212 av Michael Rubbestad m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sekretessbestämmelserna bör avgränsas till att endast gälla affärskritiska uppgifter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av kortare sekretessfrister än 20 år och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa oberoende granskning av strategiska nettonollprojekt och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:215 av Elsa Widding (-):

Riksdagen beslutar att i sin helhet avslå proposition 2024/25:199 Sekretess i vissa ärenden om strategiska nettonollprojekt.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
offentlighets- och sekretesslagen
(2009:400)

Härigenom föreskrivs att det i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska införas en ny paragraf, 31 kap. 23 a §, och närmast före 31 kap. 23 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

31 kap.

Strategiska nettonollprojekt

23 a §

Sekretess gäller för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ett ärende hos en statlig myndighet om

1. erkännande av ett projekt som strategiskt nettonollprojekt enligt artikel 13.1, 13.3, 13.4 eller 13.5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1735 av den 13 juni 2024 om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknik och om ändring av förordning (EU) 2018/1724, eller

2. upphävande av ett erkännande som avses i 1 enligt artikel 14.7 i förordning (EU) 2024/1735.

Sekretessen gäller inte beslut i ärende.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2025.